

Complexnummer: 522634

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Oosterbeek

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

522635, 522636

Woonplaats

Wassenaar

Gemeente

Wassenaar

Provincie

Zuid-Holland

Locatie van het hoofdobject

Bij Oosterbeek 4, 2244 VJ te Wassenaar

Complexomschrijving

Historische buitenplaats Oosterbeek.

De historische BUITENPLAATS Oosterbeek is samengesteld uit de volgende onderdelen: -\tPARK -\tTUINMANSWONING

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex, alsmede de aanduiding van de verschillende onderdelen, aangegeven.

N.B. Van ondergeschikt belang voor de bescherming van rijkswege zijn: -\tRestant van de filmstudio's van Loet Barnsteijn uit de jaren dertig van de 20ste eeuw -\tEen stenen gebouw met atelierruimte en woning ten westen van de laan -\tVerdedigingswerken uit WO II, die zich vooral in het noord-oostelijke deel in de noord-westelijke lob van het park zijn gesitueerd tussen een afrastering en een tankgracht.

Inleiding De oorsprong van de buitenplaats Oosterbeek was een in een strandvlakte gesitueerde boerderij met 15 morgen land. Deze boerderij werd in 1629 aangekocht door Jonathan van Luchtenburch, Raad en Rentmeestergeneraal van de Grafelijkheidsdomeinen in Noord-Holland. Van Luchtenburch breidde zijn grondgebied vervolgens uit en liet de boerderij tussen 1629 en 1659 vervangen door een omgracht herenhuis met een geometrische tuin. In 1659 ging het 39 morgen grote goed, bestaande uit een huis, een stal, "plantagien en een bos met een bequaam Thuynhuis" over in handen van de familie Van der Dussen. Deze verkocht het tot 50 morgen uitgegroeide Oosterbeek in 1783 aan Ignatius Johan van Hees, secretaris van de Raad van State. De buitenplaats bestond toen uit een "een herenhuizing met stal en koetshuis, een boomgaard en verdere aanplant, een menagerie en een bij de hofstede gelegen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bouwmanswoning met wei- en bouwland en twee moestuinen". Op twee schilderijen uit 1769 is bovendien een aan een vijver gesitueerde tuinkoepel in Rococo-stijl en een statig toegangshek te zien (Coll. Kasteel Sypestein). Toen Oosterbeek in 1791 werd verkocht aan Andries Pieter de Moraaz, werden onder meer vermeld: beelden en tuinsieraden, oranjeboomen, broeikassen en een kersenboomgaard. In de periode 1791-1802 is het park, evenals die van het aangrenzende Clingendael, getransformeerd tot een landschapspark in vroeg-landschappelijke stijl, naar ontwerp van J.D. Zocher sr.. In de as van het huis werd een lange vijver gegraven, met daarin een eilandje en in het ernaast gelegen weiland een slingerbeek met een kunstmatig opgehoogd duin in de binnenbocht. Tussen het hakhout werden slingerende lanen en paden aangelegd. De rechte toegangslaan werd vanaf het huis eveneens slingerend gemaakt. In 1802 werd Oosterbeek verkocht aan de Rotterdamse suikerraffinadeur A.L. Bicker, die het in 1807 verkocht aan Jan Bernd Bicker. Deze verbouwde het huis tot een geschikt buitenverblijf. In 1815 werd George Stanislas Capadose de nieuwe eigenaar. In 1839 werd Oosterbeek aangekocht door de eigenaar van Clingendael, Arnout Willem Baron van Brienen van de Groote Lindt. In zijn opdracht voltooiden J.D. Zocher jr. en diens zoon L.P. Zocher tussen 1839 en 1854 de aanleg van het landschapspark. Er werd in deze jaren een visuele verbinding gerealiseerd met Clingendael, de gracht rondom het huis werd deels gedempt en het park kreeg meer beplanting. De combinatie van een tulpenboom, een moerascypres en een haagbeuk op de oostelijke vijveroever dateren ook uit deze periode. Op de oostelijke vijveroever staat een monumentale rode beuk, die mogelijk ouder is. Omstreeks 1854 werd het huis vergroot en kwam de nog bestaande tuinmanswoning, Oosterbeek 2, tot stand. Sindsdien is er weinig aan het park gewijzigd. Een jaarringen onderzoek wees uit dat de eiken aan de hoofdlaan door het hele park zijn aangeplant in de jaren tachtig van de negentiende eeuw, toen Oosterbeek was verhuurd aan W.C.R. Baron van Tuyll van Serooskerken. In 1935 komt Oosterbeek in handen van de filmproducent Loet Barnsteijn, die bij het huis grote filmstudio's laat bouwen. Deze werden in de oorlogsjaren geconfiscieerd door de Duitse bezetter, die op Oosterbeek, evenals op Clingendael, een aantal bunkers liet bouwen en lanceerinrichtingen voor V1 en V2 raketten liet plaatsen. Aan de noord-oostzijde van Oosterbeek werd een tankgracht gegraven. Na WO II vervalt de buitenplaats aan het Beheersinstituut en worden zowel het uitgewoonde huis als een groot deel van de beschadigde studio's afgebroken. In 1953 komt Oosterbeek in handen van de gemeente Den Haag, die het een jaar later openstelt voor het publiek. De terreinen van in 1959 aan de zijde van de Benoordenhoutseweg aangelegde sportvelden, kregen in 1999-2000 grotendeels een bouwbestemming. In 1996 is de toegangslaan met eiken herplant in het kader van de beheervisie 1995. Met zijn centrale wateras, de slingerende lanen en paden en het kronkelend aangelegde beekdal is het landgoed een waardevol, goed bewaard gebleven voorbeeld van een park in de Vroege Landschapsstijl.

Waardering:

De historische buitenplaats Oosterbeek is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde, de (tuin)architectuurhistorische waarde, landschappelijke en stedenbouwkundige waarde en de ensemblewaarde, - doordat het een behoorlijk gaaf en karakteristiek voorbeeld is van een van oorsprong vroeg zeventiende-eeuwse buitenplaats, waarvan een deel van de oprijlaan naar het park nog aanwezig is. -\t door de hoge kwaliteit van ontwerp van het park in vroege-landschapsstijl, welke een belangrijke plaats inneemt binnen het oeuvre van de familie van tuinarchitecten Zocher. -\tals bijzondere uitdrukking van een typologische en landschappelijke ontwikkeling, die nauw is verbonden met de buitenplaatsontwikkeling van de regio Den Haag/Wassenaar. - door de nauwe samenhang en de historisch-ruimtelijke relatie tussen het park en de voormalige tuinmanswoning. - door de samenhang met de diverse andere buitenplaatsen in de nabije omgeving, die een min of meer aaneengesloten geheel vormen aan weerszijden van de Rijksstraatweg/Beoordehoutseweg en bepalend zijn voor het aanzien van de streek. Vooral de historisch-ruimtelijke en functionele relatie met het park van de buitenplaats Clingendael is van groot belang. -\tdoor de goede herkenbaarheid en de grote mate van gaafheid van de vroeg landschappelijke aanleg, zowel wat betreft structuur als beplanting, als de tuinmanswoning wat betreft materiaalgebruik en hoofdvorm.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 522635

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	04 november 2002
Kadaster deel/nr	82961/66

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Wassenaar	Wassenaar	Zuid-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Wassenaar	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wassenaar	E			1984
Wassenaar	E			1817
Wassenaar	E			1983
Wassenaar	E			1887
Wassenaar	E			1819
Wassenaar	E			1986
Wassenaar	E			2096
Wassenaar	E			1818
's-Gravenhage	X			5975
Wassenaar	E			1985
Wassenaar	E			1765
Wassenaar	E			1987
Wassenaar	E			1820

*Omschrijving***

Onderdeel 1: Tuin -en Parkaanleg

De oorsprong van de buitenplaats Oosterbeek en het bijbehorende PARK was een in een strandvlakte gesitueerde boerderij met 15 morgen land. Deze boerderij werd tussen 1629 en 1659 vervangen door een omgracht herenhuis met geometrische tuin. In 1659 werd het 39 morgen grote goed, bestaande uit een huis, stal, "plantagien en een bos met een bequaam Thuynhuis" verkocht. Het groeide vervolgens uit tot 50 morgen in 1783. Toen bestond het uit een "een herenhuizing met stal en koetshuis, een boomgaard en verdere aanplant, een menagerie en een bij de hofstede gelegen bouwmanswoning met wei- en bouwland en twee moestuinen". Op twee

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

schilderijen uit 1769 is bovendien een aan een vijver gesitueerde tuinkoepel in Rococo-stijl en een statig toegangshek te zien (Coll. Kasteel Sypestein). Bij een verkoop in 1791 werden tevens beelden en tuinsieraden, oranjeboomen, broeikassen en een kersenboomgaard vermeld. In de periode 1791-1802 is, evenals die van het aangrenzende Clingendael het park getransformeerd tot een landschapspark in vroeg-landschappelijke stijl, naar ontwerp van J.D. Zocher sr.. In 1802, 1807 en 1815 kreeg Oosterbeek wederom een nieuwe eigenaar. In 1839 werd de buitenplaats aangekocht door de eigenaar van Clingendael, Arnout Willem Baron van Brienen van de Grootte Lindt. In zijn opdracht voltooiden J.D. Zocher jr. en diens zoon L.P. Zocher tussen 1839 en 1854 de aanleg van het landschapspark (litho Lutgers). Er werd in deze jaren tevens een visuele verbinding gerealiseerd met Clingendael, de gracht rondom het huis werd deels gedempt en het park kreeg meer beplanting. Een jaarringonderzoek wees uit dat de eiken aan de hoofdlaan door het hele park zijn aangeplant in de jaren tachtig van de negentiende eeuw. In de oorlogsjaren wordt Oosterbeek geconfiscieerd door de Duitse bezetter, die op de buitenplaats, evenals op Clingendael, een aantal bunkers liet bouwen en lanceerinrichtingen voor V1 en V2 raketten liet plaatsen. Aan de noord-oostzijde van Oosterbeek werd een tankgracht gegraven. Na WO II vervalt de buitenplaats aan het Beheersinstituut en in 1953 komt Oosterbeek in handen van de gemeente Den Haag, die het een jaar later openstelt voor het publiek. De terreinen van in 1959 aan de zijde van de Benoordenhoutseweg aangelegde sportvelden hebben in 1999-2000 een bouwbestemming gekregen. In 1996 is de toegangslaan met eiken herplant in het kader van de beheervisie 1995. Met zijn centrale wateras, de slingerende lanen en paden en het kronkelend aangelegde beekdal is het landgoed een waardevol, goed bewaard gebleven voorbeeld van een park in de Vroege Landschapsstijl.

Omschrijving:

Het met diverse hoog opgaande bomen begroeide park wordt doorsneden door slingerpaden, een centrale vijverpartij met een klein eiland en kronkelende waterlopen, die in verbinding staan met de sloten die de buitenplaats Oosterbeek omsluiten. De in de periode 1839-1854 gegraven, langgerekte vijver was oorspronkelijk gesitueerd in de as van het huis. Deze vijver vormt tevens de centrale zichtas, die zich voortzet tot in Clingendael. In het noord-westelijke eind van de vijver, waar deze naar links en naar rechts een vertakking heeft in de vorm van een slingerbeek, bevindt zich een klein eiland. In een binnenbocht van zuidelijke slingerbeek is een kunstmatige duin opgeworpen. Bij de vijver bevinden zich speel- en zonneweiden, die de zichtas breed houden tot het eind van de vijver. In het verlengde van het huis en de vijver is halverwege de negentiende eeuw een sloot gegraven, die een visuele verbinding met Clingendael vormt. De gracht rondom het huis was verbonden met een uitstulping aan het zuid-westelijke deel van de vijver, die daar tegenwoordig door rododendrons wordt omzoomd. De gracht rondom het huis is halverwege de negentiende eeuw deels gedempt en in dezelfde tijd kreeg het park meer beplanting. De combinatie van een tulpenboom, een moerascipres en een haagbeuk op de oostelijke vijveroever dateren onder meer uit deze periode. De monumentale rode beuk op dezelfde oever is mogelijk nog ouder. Langs de westelijke vijveroever bevindt zich ook nog een bamboebosje. Een eveneens aan de westelijke oever gesitueerde treurbeuk is ook een beeldbepalend element in het centrale deel van het park. Het zicht door het park wordt op diverse plaatsen gefrustreerd door dichte onderbegroeiing. Ook bospartijen hebben door wildgroei van struikgewas en halfwasbomen hun gewenste openheid verloren. De veel door eiken beuken geflankeerde paden en lanen slingeren zich tussen het hakhout, de bossen en de rododendrons door. Vanaf de voormalige toegangshekken slingert ook de laan, die verder kaarsrecht doorloopt naar de Benoordenhoutseweg en nog een restant van de geometrische aanleg. Ten zuid-westen van de oude hekpijlers loopt, evenwijdig aan een deel van de voormalige omgrachting van het huis, een dwarslaan met kastanjeboomen. Een deel van de bomen aan de zuid-oostzijde van de laan is echter gekapt. Behalve vanaf de kant van de Benoordenhoutseweg is het park ook te betreden vanaf de noord-westzijde via een houten brug aan de Van Brienenlaan, die daar het grondgebied van Oosterbeek van dat Clingendael scheidt.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering:

Het park van de historische buitenplaats Oosterbeek is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde, vanwege de tuinarchitectuurhistorische waarde, de landschappelijke- en ensemblewaarde, - doordat het een behoorlijk gaaf en karakteristiek voorbeeld is van een park, waarin de verschillende ontwikkelingsfasen nog goed herkenbaar zijn in de huidige aanleg, - vanwege de hoge kwaliteit van het ontwerp en als een belangrijk werk uit het oeuvre van vooraanstaande familie tuin- en landschapsarchitecten Zocher, - als bijzondere uitdrukking van een typologische en landschappelijke ontwikkeling, die nauw verbonden is met de historische buitenplaatsontwikkeling die in de regio Den Haag/Wassenaar vanaf de 17de eeuw heeft plaatsgevonden. - door de ruimtelijke en functionele relatie met de tuinmanswoning - vanwege de historisch-ruimtelijke en de functionele relatie met het park van de aangrenzende buitenplaats Clingendael. - als onderdeel van de belangrijke landgoederenzone aan weerszijden van de Rijksstraatweg/Benoordenhoutseweg, die min of meer een aaneengesloten geheel vormen en die in hoge mate medebepalend zijn voor het aanzien van de streek - door de goede herkenbaarheid en de grote mate van gaafheid van de landschappelijke aanleg, zowel wat betreft de structuur als de beplanting.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 522636

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	04 november 2002
Kadaster deel/nr	82961/69

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Wassenaar	Wassenaar	Zuid-Holland		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wassenaar	E			1820

Omschrijving**

Onderdeel 2 Tuinmanswoning:

Voormalige TUINMANSWONING uit het midden van de 19de eeuw in een sobere eclectische trant is gelegen ten aan het einde van de oprijlaan, ten noordwesten van een watergang. Er tegenover (ten zuidwesten) lag het buitenhuis. Onder meer het balkon en de sterke overstek van het dak geven het geheel een Chaletachtig uiterlijk. De tuinmanswoning is waarschijnlijk een ontwerp van J.D. Zocher jr. en diens zoon L.P. Zocher, die in de periode 1839-1854 de aanleg van het landschapspark in opdracht van de toenmalige eigenaar, Arnout Willem Baron van Brienen van de Grootte Lindt, voltooiden. Hij had in 1839 de buitenplaats Oosterbeek aangekocht en was tevens eigenaar van de naastgelegen buitenplaats Clingendael.

N.B. De diverse 20ste eeuwse aan- en bijbouwen zijn voor bescherming van ondergeschikt belang.

Omschrijving:

Vrijstaand woonhuis op rechthoekig grondvlak bestaat uit één bouwlaag onder een overstekend zadeldak met rode verbeterde Hollandse pannen met de nokrichting haaks aan de oprijlaan (noordoost-zuidwest). Met name aan kopse zijden is er een sterke overstek, die functioneert als overkapping van de daar aanwezige balkons op de verdieping. De zandsteen kleurige gevels zijn ruw gepleisterd. De entree met luifel bevindt zich aan de noordwestelijke langsegevel. Beide kopgevels hebben twee gevelopeningen op de begane grond en op de verdieping één. Laatstgenoemde gevelopening wordt gedekt door een spitsboog en is de entree naar een houten balkon. De houten balustrade heeft een opgewerkt vakwerkpatroon met andreaskruizen.

Waardering:

De dienstwoning van de historische buitenplaats Oosterbeek is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde, architectuurhistorische waarde en ensemblewaarde, - doordat het een goed voorbeeld is van een door leden van de familie tuinarchitecten Zocher ontworpen tuinmanswoning uit het midden van de 19de eeuw, die in aansluiting op het eclecticisme,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

elementen van de Chaletstijl vertoont. - door de ruimtelijke en functionele relatie met de overige complexonderdelen van de buitenplaats, die eveneens ontworpen is door leden van de familie Zocher. - doordat het qua hoofdvorm en materiaalgebruik redelijk gaaf en herkenbaar element is van de buitenplaats. - doordat het door de situering aan het einde van de oprijlaan (tegenover het voormalige buitenhuis), een bijzondere positie in de parkaanleg inneemt.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie